

סימן ו

בס"ד כו חשון תשס"ט

לידידי ומכובדי הרב י"מ שליט"א, ארגנטינה. על אשר נדברנו בשו"ב שנפצע ביד תוך כדי עבודתו ורוצה להמשיך ולשחוט ע"י לבישת כפפות חד פעמי המהודקות ליד אי שרי. והאם שייך בזה טעמא דזילול במצוות וכו'.

א. דין כפפות וחציצה בקדשים נמרא וראשונים.

ב. בירור בדעת התוספות.

ג. להשתמש בכפפות בשעת התפילה, דעת האחרונים.

ד. מילה עם כפפות.

ה. שחיטה ע"י לבישת כפפות דקים.

ו. בדיקת פנים וחזין בכפפות דקים.

דין חציצה בקדשים.

א. גרסינן בפסחים (נז.) תנו רבנן ארבע צווחות צוחה עזרה ראשונה וכו', ועוד צווחה צא מיכן יששכר איש כפר ברקאי שמכבד את עצמו ומחלל קדשי שמים, דהוה כריך ידיה בשיראי ועביר עבודה. עכ"ל הש"ס. וכתב רש"י ד"ה כריך ידיה בשיראי, וחציצה פוסלת בקדשים דבעינן ולקח הכהן שיקח בעצמו. ועוד, דבזיון הוא. עכ"ל. והכי נמי גרסינן בכריתות (כח:) צווחה רביעית פתחו שערים והוציאו יששכר איש כפר ברקאי שמכבד עצמו ומבזה קדשי שמים. מאי הוי עביר?, הוה כריך שיראי על ידיה והוה עביר עבודה. ע"ש. ופרש"י שם ד"ה כריך ידיה בשיראי, כדי שלא ילכלך ידיו בבשר ובדם. ע"ש. ורש"י כאן הביא הטעם האחרון דפירש בפסחים, ולכאורה צ"ב בדברי רש"י דהשמיט נמי הפסוק דבקדשים בעינן ולקח. ומ"מ מוכח מכאן דדוקא עבודה בקדשים הוא דיש קפידא או מטעם גזרת הכתוב, או מטעם דבזיון. ומ"מ הני טעמי לא שייכי בנדון כיון דיש צורך בדבר מחמת המכה שיש על ידו, וגם לטעמא ד"ולקח" שיהיה בידו ממש לא שייך הכא, דדוקא בקדשים קפיד רחמנא ואמר ולקח הכהן שיקח בידו, משא"כ בשחיטה דחולין.

וכ"כ הראב"ה בהלכות לולב (ח"ב, סימן תרפ) וז"ל, ואמר רבה לא לינקוט איניש הושענא בסודרא דבעינן לקיחה תמה וליכא ורבא אמר לקיחה על ידי דבר אחר שמה לקיחה. ובכל הני הילכתא כרבא דאינו חוצין. ודוקא בסודר, דהוי דרך כבוד, אבל במנא לא, דהוי דרך בזיון, כדאיתא בסוף פירקין, ולא נפיק. ואף על גב דגבי יש[שכר] איש כפר ברקאי בפרק מקום שנהגו חשיב ליה בזיון דהוי כריך ידיה בשיראי, היינו מפני שהיה מתכוין לבזות [את הקדשים] שלא ילכלך ידיו. עכ"ל. וכ"כ עו"ר. וכ"כ המאירי בפסחים (נז.) החציצה פוסלת בעבודה שנאמר "ולקח הכהן" שיקח בעצמו, ואם כרך שלא

ז. ליטול לולב עם כפפות.

ח. לתייג ס"ת עם כפפות והאצבעות מגולות.

ט. לעשות קידוש או כוס של ברכה עם כפפות.

י. כיסוי הדם, וגשיאת כפיים.

יא. לקדש אשה בטבעת ויש עליה כפפות.

במקום בגדים כל שהוא שלש אצבעות על שלש אצבעות חוצין, פחות מכן אינו חוצין. ואם הוא בגד בפני עצמו אפי' צלצול קטן חוצין. וכבר ביארנוה בעירובין. עכ"ל.

ב. ובדרך הילוכי ראיתי להרב באר שבע על כריתות (כח:) ד"ה היה כריך שיראי וכו', ולי נראה לפרש פסול אחר נוסף על החציצה, הוה עביר בקדשים עם זה שכריך ידיו בשיראי, והיינו יתור בגדים, דכיון שכריך ידיה בשיראי כדי שלא ילכלך ידיו בבשר ובדם, מסתמא היה בשיראי שלש על שלש אצבעות, ובפרק המוצא תפלין (עירובין קנ:) ובפ"ב דזבחים (יט.) אמר רבא במקום בגדים אפילו נימא אחת חוצצת, שלא במקום בגדים שלש על שלש הוי יתור בגדים ועבודתו פסולה. ולפיכך צריך להגיה כאן "ומחלל" קדשי שמים, במקום ומבזה, כדגרסינן בפרק מקום שנהגו (פסחים נז.) ע"ש בתורה דכריך, ויומא נח. ד"ה מין) כי עבודתו היתה פסולה בין שהוא משום חציצה בין שהוא משום יתור בגדים. עכ"ל. וכבר תפס עליו הערוך לגר בכריתות (כח:) ד"ה והוציאו יששכר) ותו"ד, וראיתי בבאר שבע שכתב דמלבד חציצה ה"י ג"כ פסול אחר משום יתור בגדים שהשיראים הוי יתור בגדים ולכן הני' ומחלל קדשי שמים תחת ומבזה ע"ש. ולא הבנתי כיון שבאמת ה"י חציצה א"כ אין כאן עבודה ואיך שייך פסול יתור בגדים שאינו רק אם בשעת עבודה ה"י לובש יתר בגד. אבל כאן שעבודתו לאו עבודה הוי ודאי לא ה"י חייב מיתה משום יתור בגדים, ואיך שייך שמחלל עבודה?, ולכן ודאי פ"י רש"י עיקר שלא ה"י פסול רק חציצה. וא"ל דלפ"ז אפילו חשבו הכהנים שעושה דרך כבוד ואין כאן חציצה למה לא מיהו משום יתור בגדים, ד"ל דהם סברו כר' יוחנן דס"ל בזבחים (יט.) דשלא במקום בגדים לא הוי יתור. ואולי יששכר

בעצמו הי' סובר כן. ואף דבאמת לא פסקינן כן אלא כרבא דחשיב ייתור אפילו שלא במקום בנדים, מ"מ כיון שלא היה זה חטא מפורסם, ואפשר אפילו לא ידוע לו לא היה נענש על זה. ועכ"פ גרסתנו ומבזה קדשי שמים א"ש, דמחלל לא שייך רק גבי ייתור בנדים דילפינן מחוסר בנדים דנקרא זר כדאמרינן (זבחים יז ב) אין בגדיהם עליהם אין כהונתם עליהם ובוזה כתיב חלול וחייב מיתה. אבל כיון שהיה חציצה א"כ עבודתו לאו עבודה ולא היו כזר שעבד אלא כמי שלא עבד כלל, א"כ אין כאן רק פסול עבודה אבל לא מיתה ולא חלול ולא שייך לשון ומחלל דלא כתיב רק בזר שעבד עבודה כהלכתה. עכ"ל.

ג. וכתב האור זרוע הלכות סוכה (ח"ב, סימן שי) וז"ל, והא רבא הוא דאמר לקיחה ע"י דבר אחד שמה לקיחה? ה"מ דרך כבוד, אבל דרך בזיון לא. ואע"ג דגבי ישמעאל איש כפר ברקאי סו"פ מקום שנהגו חשיב ליה דהוה כריך ידיה בשיראי, היינו מפני שהיה מתכוין לבזות (הקדשים) שלא ילכלך את ידיו. עכ"ל. ועיין עוד בתוספות הרא"ש (סוכה פ"ג, דף לו ע"א) ד"ה משום דבעי לקיחה תמה. איברא כי יש להבין דברי האו"ז (והראב"ה לעיל) שכתב "היינו מפני שהיה מתכוין לבזות (הקדשים) שלא ילכלך את ידיו". ותיפו"ל דגזרת הכתוב הוא מדכתיב "ולקח הכהן" ופירש"י שיקח בעצמו, וצ"ל דכולהו איתנהו ביה. גם דגזירת הכתוב הוא, וגם ממעם שהוא התכוין להכעיס, דהא עלה קאתי ד' צווחות צווחה עזרה ראשונה וכו'. וז"פ. וכ"כ התוספות בסוכה (לו. ד"ה דבעינא) וז"ל, והשתא נמי אע"ג דכריך ידיה בשיראי לכבוד עצמו היה עושה שלא יתלכלכו ידיו בדם האברים ומבזה קדשי שמים קרי ליה התם. אי נמי דלפעמיה דחציצה נענש משום בזיון קדשים כדמוכח מבת קול וכו'. ע"ש.

ובתוספת ביאור כעיקר ראיתי שהקשה בערוך לגר (כריתות, כת: ד"ה והוציאו יששכר), דכיון שפסול עבודה יש כאן היאך הניחוהו הכהנים לעבוד כן?, אבל י"ל דהנה התוס' (שם) הקשו על רש"י שהרי אין נחשב חציצה שלקיחה ע"י דבר שמה לקיחה? אכן בסוכה (דף לו. ד"ה כי) תרצו על זה דזה דוקא היאך שלוקח דרך כבוד, משא"כ ביששכר שהי' עושה כן דרך בזיון ע"ש. והנה לפי זה י"ל דיששכר הראה עצמו כאילו עושה כן משום כבוד עבודה כמו שלבש בנדי יקר על בשרו, כן הלביש ג"כ על ידיו, אשר על כן כרך בשיראי שהוא בגד יקר הערך, ולפי זה אין כאן חציצה ולכן לא מיהו הכהנים. אכן לבנות לבבות הי' גלוי שלא משום כבוד עבודה עושה כן, אלא אדרבא משום בזיון שלא ללכלך ידיו, ומה שכרך בשיראי היה משום כבוד עצמו להתנאות, וא"כ שפיר יש כאן חציצה ופסול עבודה ע"פ מחשבתו וזהו שנתפרסם ע"י צווחת העזרה. עכ"ל.

ואומנם אכתי יש לומר בנדר"ד דאפילו לא מטעמא דמכה ביד יש להחזיר לכאורה ללבוש כפפות, דכיון דהבא בשחיטת חולין איירי וי"ל דדוקא בשחיטת קדשים קפיד רחמנא שיקח בעצמו ולא ע"י חציצה דכתיב "ולקח הכהן", משא"כ בשחיטת חולין. ועוד דחציצה בשחיטת חולין ל"ש הכא. וצ"ל נמי דאי לאו המכה בידו היה מקום לאסור משום דנראה כבזיון למ"ד דיש מצוה בעצם השחיטה בחולין.

בירור בדעת התוספות.

ד. והנה הקשו בתוספות פסחים (נז.) בד"ה דכריך ידיה בשיראי, פירש בקונטרס וחציצה פוסלת בקדשים דכתיב "ולקח הכהן" בעינן שתהא לקיחה בעצמו של כהן. וא"ת והא גבי לולב לא אמרינן הכי בפרק לולב הגזול (סוכה דף לו.) גבי לא לינקוט אינש לולבא בסודרא, רבא אמר לקיחה על ידי ד"א שמה לקיחה? ותירץ ר"י דהתם מיירי באוחז הלולב על ידי סודר כעין צבת כגון שכרך הלולב בסודר ואוחז בסודר שהסודר מסייעו להחזיק, וכי האי גוונא לא הויא חציצה. וכן משמע בההיא שמעתא דבהכי מיירי, דהא קאמר התם לא ליהדוק אינש לוליבא בהושענא דילמא נתרי טרפי והוי כחציצה, רבא אמר מין במינו אינו חוצץ, משמע דבשאינו מינו חוצץ, והיינו משום דההיא הוי כעין דשמעתין דכריך ידיה בשיראי דכי האי גוונא שייכא חציצה. עכ"ל.

ולכאורה צ"ב דברי התוספות, דמדכתבו "דכי האי גוונא שייכא חציצה", ולכאורה תפו"ל דכתיב "ולקח הכהן" דכריך שיהא לקיחה בעצמו, וללא שום שייכות לדיני חציצה. אח"כ ראיתי שכ"כ התוספות ביומא (נה.) סוד"ה מין במינו בשם ריצב"א וז"ל, וריצב"א תירץ דבשמעתא גבי כלי שרת מין בשאינו מינו חוצץ בכל ענין, דאפילו אם תמצא לומר דגבי לולב יש חילוק כדפירשית גבי כלי שרת בכל ענין מין בשאינו מינו חוצץ. דנהי דכי עביד כעין בית יד מיקרי לקיחה, גבי כלי שרת דכתיב ולקח הכהן לא מיקרי לקיחה בעצמו של כהן וכו'. ע"ש. וכ"כ מדנפשיה הפני יחושע פסחים (נז.) וז"ל, בתוספות בד"ה דכריך ידיה בשיראי וכו', ולולי פירוש ר"י היה נראה לי דבלא"ה יש לחלק בפשיטות בין חציצה דחולין לחציצה דקדשים דקפיד רחמנא טובא כדמשמע בפ"ב דזבחים (דף י"ט ע"א) לענין חציצה ויתור בנדים וכו'. עכ"ל. ולא ידעתי למה לא זכר דברי התוס'.

ועכ"פ התוספות בזבחים (כד.) ד"ה הואיל, וביומא (נה.) ד"ה מין במינו, ובסוכה (לו.) ד"ה דבעינא תירצו שם עוד כמה תירוצים. והעולה מדבריהם במוסכם שאם כרך ידו בבגד ונטל הלולב הוי חציצה ולא יוצא י"ח דבעינן לקיחה תמה. אבל אם כרך הלולב בבגד ועשה כמין בית יד ולקח הלולב בבית יד יצא י"ח. ומוזה נ"מ למה שעושים היום

כמין כים מהעלים של הלולב ומכניסים בו הלולב ושאר המינים דלדעת התוספות יוצא בזה י"ח. עיין עליהם בדב"ק.

וכתב עוד בקרית ספר הלכות שופר וסוכה ולולב (פרק ז) וז"ל, כל לקיחת לולב על ידי דבר אחר שהוא דרך כבוד והידור ללולב הוי לקיחה תמה ולא הוי חציצה. אבל אי לאו דרך כבוד והידור הוא, לא הוי לקיחה תמה והוי חציצה ולא יצא דכתיב ולקחתם שתהא לקיחה תמה. ולקיחה על ידי דבר אחר שאין כבוד והידור ללולב לא שמה לקיחה. ואם הוא ממינו אפילו אינו דרך נוי הוי לקיחה. ואפשר דילפינן לה מדבועין בכלי שרת לקיחה ממש דכתיב ולקח והיינו המזרק שבו הדם, ואפ"ה אם נתן מזרק בתוך מזרק לא הוי חציצה, כיון שהוא מינו וגלי קרא דכי האי גוונא הוי דרך שירות דכתיב ואת כל כלי השרת אשר ישרתו בם בקודש שני כלים ושירות אחד דהיינו מזרק בתוך מזרק ומינה דלא הוי חציצה במין במינו. עכ"ל.

התלוי

ה. התלוש מן המחובר וסופו של דבר אמינא, דתרי טעמי איכא בדבר, חדא משום נזירת הכתוב כמו בקדשים "ולקח הכהן" דהיינו ללא שום חציצה דקרא לעיכובא קאמר. והטעם הב' הוא משום ביזיון. ועפ"י י"ל דהבא לקיים מצוות ורוצה להשתמש בכפפות, היכא דליכא קרא לעיכובא, א"כ איכא טעמא אחריני דביזיון, ולכן אם מוכחא מילתא דבלבישת הכפפות ליכא משום ביזיון כדוגמת זקן שרוצה להתפלל עם כפפות בימי הקור שרי להתפלל עם הכפפות שעל ידיו. דהא תפילה הוי עבודה שבלב, ולא בידיו. וכ"כ בנתיבי עם (סימן צא, דף נד) וז"ל, עיין במשנ"ב משם הב"ח שלא ללבוש בתי ידים בשעת התפלה דהוי יוהרא. ופשוט שסמך על מ"ש בפסחים (נז). על יששכר איש כפר ברקאי דהוה כריך בשיראי ידיה ועביד עבודה והייתה העזרה צווחת צא מכאן שמכבד עצמו ומחלל קדשי שמים ופירש"י דמלבד הטעם של חציצה, עוד יש ביזיון שלא רצה ללכלך ידיו בעבודת הקודש והפה אותן בבתי ידיו. ואי משם אינה ראייה, שעצם הביזיון הוא שלא רצה לענוד בידיו ממש כי אם בחפויין. משא"כ בתפלה שהעבודה היא בפה ולא בידים, ואם הוא לובש כפפות בשביל הקור אין כאן לא יוהרא ולא ביזיון. עכ"ל.

ומכאן יש להעיר ממ"ש בפחד יצחק (אות ת, ד"ה תפילה) שנו"ן בנדון בהני אנשי דרגילו לשים בתי ידיים ובפרט בימי החורף אם מחוייבים להוציאם קודם התפילה וכו', הני תרי בעיי נפקי וכו' והביא ראייה מפסחים (נז). ד' צווחות צווחה העזרה וחדא מינייהו צא מכאן יששכר וכו', ואמר ויען שאל, וע"ש מה שהקשה על דברי הר"ן ורש"י, ואפשר דלפי מ"ש לעיל יתיישבו קושיותיו. וראיתי גם

להרבה אחרונים שהביאו ראייה זו דפסחים]. וידוע דהתפילה נקראת עבודה וכו' ושמענין מיניה תרתי דכל שהוא דרך ביזיון ויוהרא, וגם שאין דרך לעמוד לפני גדולים אין לעמוד בתפילה הכי וכו'. וכן ראיתי כמה אנשים יר"א כשנקראים לס"ת שמסירים מן ידיהם הני בתי ידיים וישר כוחם. וכן ראוי לעשות לכבוד התורה. ועל מורה הנוראה הקולר תלוי בצואריהם להשגיח בעין פרטית עד"ו וכו' עכתו". ועיין עוד שם אות תפילה שציין לעיין לשו"ע סימן צא מג"א סק"ה, עטרת זקנים סק"א, שיירי כנה"ג בהגה"ט אות א, עכ"ל. ובאמת דלענין ס"ת פשיטא דהוי ביזיון.

ובעתה אינה ה' לידי וראיתי בשו"ת תורה לשמה (סימן כו) שנשאל בימי הקור נוהגין ללבוש בתי ידים אם מותר לש"ץ הקורא בתורה לאחוז הס"ת בעת קריאתו בלתי מטפחת ולסמוך על בתי ידים אלו שלובש שהם עולים במקום מטפחת או לאו. יורנו ושכמ"ה. תשובה-, מטפחת לחוד, ובתי ידים לחוד. ותיקון המטפחת הוא בשביל כבוד הס"ת. אך אם יאחז הס"ת בבתי ידים בזה מגרעות נתן ודמי להך דיששכר איש כפר ברקאי דהוה כריך ידיה בשיראי ועביד עבודה. וכן זה שהוא אוחו הס"ת בבתי ידים אינו כבוד לס"ת, וכן אם יכרוך המטפחת על ידו ויאחו בס"ת נמי אין זה כבוד לס"ת, ואסור למעבד כן. ורק מה שהוא כורך המטפחת על ס"ת עצמו ואוחז בו זה הוי כבוד לס"ת וברור. ע"ש. ועיין עוד לקמן בשם הפתחי תשובה והגהיד"א בברכ"י.

להשתמש בכפפות, דעת האחרונים.

ו. והנה הרב פחד יצחק כתב תרי טעמי בחדא מחתא "ושמענין מיניה תרתי דכל שהוא דרך ביזיון ויוהרא, וגם שאין דרך לעמוד לפני גדולים אין לעמוד בתפילה הכי", אומנם י"ל דאע"פ דלא שייך הראיה מאיש ברקאי לענין תפילה, מ"מ יש לאסור להתפלל בכפפות משום שאין דרכם של בנ"א לעמוד כן בפני גדולים, וק"ו לפני מלך מהקב"ה, וטעם זה הביאו הרבה מהאחרונים. ועל כן דווקא משום האי טעמא יש לאסור להתפלל עם כפפות בידים, ולא משום ביזיון כאיש ברקאי כמו שנתבאר לעיל דהוא עביד בכוונה תחילה ע"ש. וכ"כ מהאי טעמא המשנה ברורה סימן (צא ס"ק יב) אין להתפלל בבתי שוקיים של פשתן לבד דגנאי הוא לעמוד כן לפני גדולים ומכ"ש כשלושין סנדל והעקב מגולה. גם אין ללבוש בעת התפלה בתי ידים שקורין הענטשי"ך כדרך עוברי דרכים וקורא אני עליהם אל תבואני רגל גאווה ויד רשעים אל תנידני [ב"ח]. ומהח"א דלעיל משמע דאפילו בבתי שוקיים של צמר לבד ג"כ אין נכון. והכל תלוי לפי מנהג המקומות וכו' עכ"ל. וכ"פ בשולחן ערוך הרב (או"ח סימן צא) ובערוך השולחן אורח חיים (סימן צא סוף סעיף ז).

גלפע"ד, דיש לאסור גם מטעם חציצה, אע"ג דלענין כשרות המילה בדיעבד ודאי גם כשנימול ע"י חציצה כשר, כמו לענין שחיטה, אבל לענין קיום המצוה, שהאב מצווה למול את בנו כמבואר בשו"ע וברמב"ם, ע"י יו"ד סימן ר"ס מצות עשה לאב למול את בנו, וגדולה מצוה זו משאר מצות עשה, והמהל הוא שלוחו של אב דשלוחו של אדם כמותו, וכמו דלענין מצות נטילת לולב מבואר להדי' באו"ח סימן תרנ"א ס"ז בכרך סודר על ידו ונטלו דלא יצא, וכתב הרמ"א שם דלענין תפילין וטבעות על ידו זה רק חומרא לכתחילה, כיון שאין כל היד מכוסה מהן, ובטו"ז וב"ח ונר"א מחמירין אף בזה ואף בדיעבד וכו', מסקנא דמילתא, שאין לשנות אפילו וזו כ"ש מקיים מצות מילה, ואף מי שירצה לדחות חד מהני טעמא דלעיל, פשו לן הרבה טעמים שלא לשנות כלל מנהגי ישראל משנים קדמוניות, ודבר זה שריר וקים. עכ"ל. ואע"פ שהרב חלקת יעקב נשאל ללבוש כפפות מטעם נקיון, מ"מ במקום סכנה אפשר דיסכים להיתר. ולגופו של ענין במחכ"ת ואחר המחילה רבה לא זכיתי להבין ראייתו מהא דיששכר איש ברקאי, דשאני התם דהוא גזרת הכתוב דבידו ממש בעינן כדכתיב "ולקח הכהן" וכל חציצה חוצץ, ושאני לולב דאיכא בהו עניני חציצה וכו'. אומנם במצוות מילה ליכא גזרת הכתוב דבעינן שלא יהא חציצה, ומימלא פש גבן טעמא דביוזון, ובנדו"ד דקא עביד משום שלא יתדבק בסכנה (במקרים מסויימים כידוע) מימלא לא שייך טעמא דביוזון. ומ"ש להביא ראיה מהמג"א דלענין תפילה אסור ללבוש כפפות, הנה התם הדבר תלוי אם הדרך לעמוד כן בפני גדולים, ולא מטעם ביוזון וכמו"ש לעיל בשם נתיבי עם.

שחיטה ע"י לבישת כפפות דקים. ה. והנה בשוחט שיש לו מכה על ידו נראה דשרי ללבוש כפפות (בתי ידים) כדי שיוכל להמשיך עבודתו, דדוקא בקדשים קפדינן על חציצה בכל גוונא כנו"ל. ומ"מ אף לטעמא דביוזון, הכא מיהא לא שייכא האי טעמא כיון דא"א בענין אחר. ובשאינן לו מכה על ידו ורוצה לשחוט עם כפפות דקות, הנה לכאורה י"ל דאין שום עיכוב כלל, דאף אי נימא דאינו רוצה לכלכלך ידיו מאי איסורא איכא, אטו איכא עבודה או מצווה בדם שבא על ידיו. דדוקא גבי איש ברקאי אמרינן דאיכא ביוזון כשידיו יתלכלכו כיון דזוהו גוף העבודה בהכי, משא"כ בשחיטת חולין. ואין ראיה מלולב לשיטת רש"י דס"ל דכורך ידיו בסודר (ודלא כהתוספות שפירשו דכורך הלולב בסודר וכנו"ל) דכיון דדרך כבוד הוא דעביד, או דמוכחא מילתא דמאי דעביד אינו משום ביוזון אלא מחמת סיבת הסיבות והצינה וכו"ב שרי. ושמתתי באומרים לי שיש מקומות ששוחטים עופות עם

ועיין מזה עוד בסמוך. והנך רואה שהרב לא אסר במוחלט ללבוש בתי ידים שהרי כתב "והכל תלוי לפי מנהג המקומות", והיינו היכא דדש בעירו שרי. וכ"כ בשו"ת נטע שורק (או"ח סימן ו) דבאלו שהם עשויים מעורות מלאים צמר וניכר שזה מחמת הקור שרי להתפלל בהם. והדבר תלוי אם הדרך לעמוד כן בפני גדולים וכו' ע"ש. ויש לסייע לנתבי עם ממ"ש לקמן בשם הברכ"י ובהערות שם אות ד'. ודוק.

ותנא דמסייע לן הרב פתחי תשובה יו"ד (סימן רע"א ס"ק יט), כ' בר"י בשם מהר"ם פרובינצ"ל בתשובה כ"י סי' ל"ג אין לכתוב ס"ת ואף לתייג התנין בבתי ידים אף שראשי אצבעות הבתי ידים תתוכים בשגם הקור גדול כי אינו כבוד לס"ת ע"ש (וכ"כ במעשה רוקח פ"ב מהל' ס"ת ה"ח בשם הרמ"פ ע"ש). ואע"פ שאין ראיה לדבר זכר לדבר עובדא דיששכר איש כפר ברקאי ס"פ מקום שנהגו דקרי ליה התם מחלל קדשי שמים דהוה כריך ידיה בשיראי ועביד עבודה ופירש"י וחציצה פוסלת כו' ועוד דביוזון הוא ע"ש. עכ"ל. והנך רואה שהרב נקט לשון של זהורית "ואע"פ שאין ראיה לדבר זכר לדבר" וכו'. והיינו מטעמא דיש לדחות דהתם משום גזירת הכתוב. ודוק. אבל אה"ן איכא טעמא דביוזון וכנו"ל.

מילה עם כפפות.

ז. וכן אתה אומר לענין מילה עם כפפות, דכיון דאיכא מצווה למיעבד בידו מ"מ איכא טעמא דביוזון, ולכן היכא דמוכחא מילתא דליכא ביוזון כגון במקום חולי וסכנה שרי למול עם כפפות, [אלא דקשה מאוד למיעבד פריעה כדבעי]. ואע"פ שראיתי בשו"ת חלקת יעקב (יו"ד סימן קמח) שנשאל במוהלים המשתמשים בעת המילה בבתי ידים מטעם נקיון וכו', ושם (באות ג) כתב, איברא דבני"ד אף דמצות מילה היא כעין קרבן וכאמור, וממילא שייך ביה גם כן טעמא האמור בפסחים ג"ז ביששכר איש כפר ברקאי דכרך ידיה בשיראי דהוי ביוזון קדשים, עכ"ז יש לבעל דין לחלוק, דבשם ה"י עושה לכבוד עצמו וכמבואר בתוס' סוכה ל"ז. ד"ה דבעינא וז"ל, אע"ג דכריך ידי בשיראי, לכבוד עצמו ה"י עושה שלא יתלכלכו ידיו בדם האברים ומבזה קדשי שמים קרי ל"ה התם, אבל דרך כבוד לא, וכנמרא דסוכה מ"ב א' ה"מ דרך כבוד אבל דרך ביוזון לא, ואודי ל"ה הרא"י שמביא כת"ה בני"ד וכו', ועי' במג"א סוף ס"י צ"א בשם הב"ח שלא להתפלל בבתי ידים בדרך עוברי דרכים, ובב"ח עצמו הלשון, ומקצתן לובשין בתי ידים שקורין הענטעקיס ועומדין בתפלה, ומהר"י יעקב פולק ז"ל קרא עליהם המקרא הזה אל תבואנו רגל גאווה ויד רשעים אל תגידני, ואם כן מילה הדומה לקרבן ג"כ כתפלה שהיא במקום קרבן וכו'. ושם (באות ה) כתב, ובלבוש בתי ידים בשעת המילה,

בתי ידיים כדי שלא ישרטו שרמט מצפוני העופות וכל כיו"ב. אומנם אם אין הכרח מוכרח כדאי להמנע מלבישת כפפות למ"ד דאיכא מצוה בשחיטה.

וראיתי שכבר קדמני בכל זה הגאון בשו"ת אגרות משה (יו"ד, סימן מז) ותו"ד, ובדבר לשחוט בבתי ידים שהאריך כתר"ה ומסיק לאיסור מצד שהוא בזיון להסוברים דשחיטה היא מצוה, מהא דחזו"נ (פסחים נז) ובעובדא דישכר איש כפר ברקאי שכריך ידיה בשיראי ועבדי עבודה דלבד איסור חציצה שפוסלת בקדשים היה גם איסור בזיון כדפרש"י בפסחים (נז), הנה דבר זה צריך באור דהא שיטת רש"י בסוכה (מב) שבכרך ידיו בסודר יכול ליטול הלולב לרבא אף לכתחלה דלא נחשב זה דרך בזיון אלא דרך כבוד, ובהא דישכר איש כפר ברקאי פירשו התוס' (סוכה לז) דהיה זה דרך בזיון דלכבוד עצמו היה עושה שלא יתלכלכו ידיו בדם האברים ומבוזה קדשי שמים קרי ליה התם ע"ש. וא"כ אפשר בשחיטה נמי אינו דרך בזיון משום שאף אם כוונתו יהיה שלא יתלכלכו ידיו בדם השחיטה נמי אין זה בהמצוה דיציאת הדם אינו מהמצוה דשחיטה דהשוחט ולא יצא דם נמי כשרה כמפורש בחולין דף ל"ג לכן רשאי לבקש עצה שלא יתלכלך בהדם שלא שייך להמצוה. ול"ד לדם האברים שמקטירים על המזבח שצריך להקטיר האברים כמו שהם עם הדם שעליהם ולכן אין רשאי לבקש עצה שלא יתלכלכו ידיו בעשיית המצוה דהוא בהמצוה גופיה. ומצד עשיית המצוה דשחיטה גופה בבתי ידים הא אין להחשיב זה לדרך בזיון כמו שאינו דרך בזיון במצות לולב, ואף התוס' שפליגי על רש"י ופסלי ליטול לולב ביד הכרוך בסודר הוא משום חציצה שזה לא שייך בשחיטה. וכ"ש אם כוונתו אינו מצד לכלוך הידים אלא בשביל צנה וכדומה שאין להחשיב זה לבזיון.

ונמצא שלא כל מצוה הוא בזיון לעשות בבתי ידים, אלא כשהיא מצוה שבנגיעתו בחפץ המצוה מלכלך ידיו ולובש בשביל זה בתי ידים לכסותם כדי שלא יתלכלכו ידיו שהוא בזיון להמצוה משני טעמים, חדא דצריך האדם לעשות בשמחה ובאהבה שיתכבד בכללך ידיו בשביל המצוה ולא לבקש תחבולות שלא יתלכלך, ועוד שהוא כמואם ח"ו בהמצוה בשביל הכללך ואלמלי לא היה לו עצה זו לא היה עושה שזהו בזיון. ולכן מצוה שלא שייך זה כגון לולב שלא יאמרו שבשביל שאינו רוצה ליגע בהמצוה מצד איזה לכלוך ומיאוס ח"ו, אלא יבינו שבשביל איזה טעם אחר הוא לובש הבתי ידים אין בזה בזיון, ואם ליכא חציצה ונחשב לקיחה רשאי, וכ"ש אם מה שלבש הבתי ידים היה מצד היראה והכבוד מהמצוה כהא שאיכא כן בספרי קדש שאסור ליגע בידים אם ירא כן גם ממצוה אף שאין בה קדושה, הוא אדרבה עוד כבוד להמצוה.

אבל מ"מ להטעם שכתבתי יש אולי לאסור בשחיטה אף שיציאת הדם אינו מהמצוה דכיון דבכל שחיטה איכא הוצאת דם, הרי נמי נראה שהיה נמנע מלעשות המצוה אם לא היה לו עצה שלא יתלכלכו ידיו שזהו בזיון דטעם הב' ואף שלא שייך בזיון דטעם א' כיון שהלכלוך הוא שלא בהמצוה, מ"מ אולי טעם ב' נמי סגי להחשיב כבזיון, אף שהוא טעם קלוש דמ"ט יחשדוהו בזה שהשיג בקלות עצה שלא יתלכלכו ידיו שהיה נמנע מלעשות אם לא היו לו הבתי ידים, אבל מ"מ כיון שקצת נראה כן להרואין נחשב זה בזיון שאסור, כסברת כתר"ה.

וסיים שם, אבל בשחיטת חולין כיון שאין עליו לא חיוב ואף לא מעלה ומדת חסידות לשחוט בעצמו, אולי אין זה בזיון אף אם היה נמנע בשביל לכלוך הידים. ונמצא שהוא רק קצת ספק לאסור שלכן אם יש לו צורך כמפני צנה וכדומה אין לאסור לו, אבל בלא צורך יש להחמיר. אבל נראה דבבתי ידים עבים יש לאסור משום דקשה לעשות מלאכה בהם ויש לחוש דלא ידע אם דרס במשהו, וכן אם שהה משהו מצד קושי המלאכה בהם עכתו"ד.

בדיקת פנים וחזין בכפפות דקים.

ט. ואין זה ענין לבדיקת פנים בבהמה דאסור לבדוק עם כפפות דקות על ידיו, דהתם היינו טעמא שמחליש כוח ההרגשה שבידיו. ולכן אסור להשתמש בכפפות כדי לבדוק בדיקת פנים, ואע"פ שמגלה את אצבעותיו מהם אפשר דאכתי חלש כוח ההרגשה בשאר היד. ואולי בבדיקת חזין יש מקום להרהר ואם יכול לבדוק היטב ולפרק הסירכות ללא שום עיכוב אפשר שיהיה מותר כיון שיותר תלוי בדיקת הריאה בראיית הריאה ופירוק הסירכות ומקום הביצבון, ולא בעינן הרגשה בזה. ועיין.

וגם בזה מצאתי שכבר קדמני בזה בשו"ת אגרות משה יו"ד (ח"ב סימן מז) ותו"ד, באיסור בדיקת הריאה בבתי ידים דקים וכו' שצריך להרגיש סירכא וכל שינוי, ברור שלא מרגישין כל כך אף בבתי ידים הדקים ביותר, כי בשר האדם הוא המרגיש בטבע שנברא בו כח המרגיש, וכיון שהוא מכוסה ודאי אינו מרגיש בטוב שהרי מפסיק דבר שאין בו כח המרגיש. והרי אף בהידים ממש לא כל האדם שוין בהרגשם כמו שאין שוין בשאר החושים שניתנו לבני אדם, כלשון השמ"ה סימן ל"ט סעיף ב' שכתב לא מבעיא שצריך להיות בקי בכל דיני בדיקות הריאה אלא גם צריך שיהיה בקי ביד ובהרגש, הרי מפורש שלא הכל שוין. ואפשר שאפילו באותו בודק עצמו לא כל הזמנים שוין אצלו שאם אינו במנוחה לא ירגיש כל כך וכו', וא"כ הוא גם על הרגשת סירכות וכל שינוי שבריאה וכו', ולכן ודאי כיון שבשר ידו היה מכוסה לא ירגיש היטב והוא אסור כלא בדק הריאה. אך אם היו האצבעות מתחלתם ועד סופם מגולים ורק כף היד מכוסה

לתייג ס"ת עם כפפות והאצבעות מגולות.

יא. עיין להחיד"א בברכ"י יו"ד (סימן רע"א סק"י) שכתב דאין לכתוב ס"ת ואף לתייג התנין בבתי ידים, אף שראשי אצבעות הבתי ידים חתוכים בשגם הקור גדול כי אינו כבוד לס"ת. הרב מהר"ם פרויניצא"ל בתשובה כ"י סימן ל"ג. ע"ש. ובהערות שם (אות ד) כתב, ראיית הפתחי תשובה כאן (ס"ק י"ט) מיששכר איש ברקאי דכריך ידיה בשיראי וכו' [פסחים נ"ז]. כבר הביאה מהר"ם פרויניצא"ל עצמו בתשובה וכמ"ש שם הרב המהדיר. והפ"ת לא ראה גוף התשובה אלא העתיקה מר' רבינו. וע"ע תורה לשמה סי' כ"ו. (והנה כ' שם בתשו' מהר"ם פ, דה"ה לכל דבר שבקדושה אין לעשותו בבתי ידים. וא"כ גם מילה ושחיטה וכו'. אמנם צ"ע בזה, דמהר"ם מדבר על סופר הלובש כפפות מפני הצינה, ואוסר משום הא דיששכר איש ברקאי כו'. ע"ש. והרי רש"י סובר דהך דכריך ידיה כו' אסור משום חציצה. וזה לא שייך בכתיבת סת"ם ושאר מצוות. והתוס' בסוכה ל"ז ע"א, כתבו דהתם היה עושה לכבוד עצמו כדי שלא יתלכלכו ידיו ומבזה קדשי שמים. ולפי"ז אם הוא כותב סת"ם בכפפות מפני הקור וכדו', מותר, דאין זה דרך זלזול ובזיון. וכל שכן אם ראשי האצבעות מגולות ואוחזות בקולמוס, דליכא חציצה. אבל שחיטה ומילה אם עושה כדי שלא יתלכלך באמת אסור מהאי טעמא דהתוס'. וכן"ש בזה באגרות משה חיו"ד ח"ב סי' ט"ז, על שחיטה בבתי ידים. ע"ש. אלא שלא ראה ד' רבינו והפ"ת]. וצ"ע. ודברי המעיר יש לדחות. חדא דרש"י בפסחים הביא נמי טעמא דבזיון. ועוד דבשחיטה ומילה יש לצדד דשרי וכנו"ל. ומ"ש בשם האגרות משה, הנה המעיין שם יראה שהאג"מ כתב שכדאי להחמיר. והיינו משום דאין הוכחה לאסור. ע"ש.

ולעשות קידוש או כוס של ברכה עם כפפות.

יב. עיין להמג"א (סימן קפג סק"ו) שכתב ולא יטול הכוס בבתי ידים רק יסירם קודם (הנה בברכות מהר"ם) ע"ש. וכ"כ האליה רבה (סימן קפג סק"א) בשם מהר"ם [סוף סימן כג בהג"ה] לא יטול הכוס בבתי ידים רק יסירם קודם, (ועסק"ת) [ועיין סימן קס"ז א"ר סק"ה]. וכתב הרב ערוך השולחן (אור"ח סימן קפג סק"ה) ואסור ליטול הכוס בבתי ידים שזהו גנאי לכוס כאלו אינו רוצה לאוחזו ביד עצמו, ולכן אם לובש בתי ידים צריך לחלצן בשעת ברהמ"ז כשמברך על הכוס ע"ש.

כיסוי הדם, ונשיאת כפיים.

יג. חיי אדם (חלק א, כלל סח סעיף ב) שלא תהיה המצוה בזויה עליו. ויש בזה ג' תנאים. א) שלא יעשנה בקלות ראש ובדרך בזוי. וילפינן מדכתיב [ויקרא י"ז י"ג] ושפך את דמו וכסהו בעפר, וקבלו חז"ל [חולין פז], דרצה לומר

אפשר אינו מגרע ההרגשה, אבל אם רק מיעוטם מגולה ואף אם רובן אינו מגולה, הוא מגרע ההרגשה כיון שעוד דבר מלובש עליהם ובהרכבה פעמים אין עובדין כראוי ואין מתנועעים היטב בשביל זה שודאי מונע ההרגשה ויש לאסור. ומוב להחמיר שאף על כף היד לא יהיה לבוש בבתי ידים בשעה שבודק, עכתו"ד. ע"ש.

ליטול לולב עם כפפות.

י. ומינה אתה למד לעין לולב, דכל לנאותו שרי, ולא הוי חציצה, ואפילו כלי בתוך כלי. כדילפינן ביומא לענין מזרק בתוך מזרק. אבל לקחת לולב ע"י כפפות שבידיו לשיטת התוספות לא י"ת. אומנם פלוגתא בראשונים איכא בהאי דינא. וכבר פסק מר"ן בשו"ע אור"ח (סימן תרנא סעיף ז) אם עשה בית יד ונתן בו הלולב ונטלו שפיר דמי, דלקיחה ע"י דבר אחר שמה לקיחה, ובלבד שיהא דרך כבוד. אבל אם אינו דרך כבוד, כגון שנתן הלולב בכלי ונטלו, לא יצא. ואם כרך עליו סודר, ונטלו, או שכרך סודר על ידו ונטלו, י"א דלא יצא. הנה: ונהגו להחמיר להסיר התפילין (מהרי"ל) וטבעות מידם, אבל מדינא אין לחוש הואיל ואין כל היד מכוסה בהן (אגודה פ' מקום שנהגו). עכ"ל. ועיין בט"ז (סק"ז) ובמג"א (ס"ק יד-יח) ובביאור הגר"א ועוא"ח שם, וכתב המשנה ברורה (ס"ק לג) וה"ה אם לבש בתי ידים על ידיו ע"ש. וכתב בחיי אדם הלכות שבת ומועדים (כלל קמח סעיף י), ואם כרך סודר על ידו או שלבש בתי ידים, יש אומרים דיצא, דבטל לגבי היד, ויש אומרים דלא יצא. ויחזור ויטלנו בלא ברכה ע"ש.

וכתב בשו"ת משנה הלכות (חלק יא, סימן תקכ) בדבר אשר נתקשה דמ"ש נוטל לולב וכפפות על ידו לא יצא ידי נטילה והוה חציצה ומ"ש מה שעושים השקית על הלולב (קיישעלע בלע"ז) ואינו חוצץ, והגם שיש מפקפקים גם בזה מ"מ רוב עולם צדיקים ואנשי מעשה נוטלים הלולב עם השקית (קיישעלע בלע"ז) וכבר הלכו בו נמושות. והנראה בזה החילוק פשוט דכשעושה הנזי על הלולב בטל לגבי לולב אבל הכפפות לא בטלו לגבי היד ועיין תוס' יומא נ"ח ע"א ד"ה מין בשאינו מינו פשוט דחוצץ כמבואר בזבחים כ"ד ע"א, שלא יהא דבר חוצץ בינו לבין כלי שרת ובפסחים (נ"ז:) גבי יששכר איש כפר ברקאי דהוה כריך ידיה בשיראי ותמהו (דבסוכה ט"ז) מסקינן דלקיחה ע"י דבר אחר שמה לקיחה ונ"מ דהתם מיירי שכורך הסודר סביב הלולב ונעשה הסודר כמו בית יד ואוחז בו אבל היכא דכורך ידו ותופש הלולב כך לא שמה לקיחה ע"ש ועיין רמ"א תרנ"א ס"ז אי טבעת על ידו חוצץ וח"ס יו"ד סי' קצ"ב ובא"ר סי' תרנ"א ובח"א כלל קמ"ח ס"י ד"א אפילו דיעבד מעכב ועיין ב"ח ופרישה שם וביאורי הגר"א סקכ"ב דאפילו במקצת חוצץ. עכ"ל. ע"ש.

במה ששפך יכסה, דהיינו כשם ששחט ביד, כך יכסה ביד. ולא דוקא ביד, אלא על ידי כלי, שהרי גם השחיטה היתה על ידי כלי, אלא לאפוקי שלא יכסה ברגל שהוא דרך בזיון (בשבת כ"ב ברש"י אבוהון דכולהו דם משמע שהיא דרשה גמורה מדאורייתא). (ב) שלא תהיה בזויה עליו מצד איכות עשיית המצוה ומכבד גופו יותר מן המצוה כגון שמתירא שיתלכלכו ידיו או גופו על ידי המצוה ולכן לובש בתי ידים על ידיו (כמו שצוותה העזרה על כהן גדול דכריך ידיה בשיראי ועבד עבודה ועיין בא"ח סי' תרנ"א סעיף ז').

ועבשו"ת יביע אומר (חלק ת, או"ח סימן יג אות ד) ותו"ד, מסקנא דדינא שאם נקטעו אצבעות ידיו, והוא דש בעירו, רשאי לישא כפיו לכתחלה. ואע"פ שיש תחבושת או רטיה על כף היד עד הפרק, אין לפסול משום חציצה, דאע"ג דמקשינן ברכה לשירות (סוטה לח.), ובשירות כה"ג הוא חציצה, (וע' פסחים נו.), מ"מ כיון שכהן בעל מום כשר לברכה, וכמ"ש בתענית (כו.), משום דהך היקשא אסמכתא בעלמא הוא מדרבנן ולקולא. ע"ש. ה"נ לענין חציצה יש להקל בנשיאות כפים. ואמנם מצינו להרב פחד יצחק (מערכת ת') הובא בעקרי הד"ט (סי' ה אות נו), שאסר להתפלל בבתי ידים (כפפות) דהוי כיוהרא ובזיון, כדאמרינן גבי יששכר איש כפר ברקאי, וגם אין דרך לעמוד בכך בפני גדולים, וכ"כ הב"ח (סי' צא) וכו'. ע"ש. מ"מ ברטיה ותחבושת לית לן בה, כיון שהוא אנוס ומוכרח בהן, וההכרח לא יגונה. וע"ע בעקרי הד"ט (סי' ה אות יח) שכתב, כהן הנושא כפיו, ראוי להסיר כריכות התפלין אשר באצבע האמה, ואף שאין בזה משום חציצה, ע"פ מ"ש הרמ"א (סי' תרנא) בדין נטילת לולב ומיניו שמן הדין אין בו משום חציצה כיון שאין כל היד מכוסה בהן, מ"מ יפה נהגו להסירן. מטה יוסף סימן ב. וכתב ע"ז הד"ט, והנה מאי דמשמע מדבריו שיש דין חציצה בזה, לא ידעתי מה דמות יערוך לעבודה ובגדי כהונה ולולב, דהתם יש לחוש לחציצה בין בשרו או ידו לכלי שרת או ללולב ומיניו, אבל בני"כ שאינו נוטל דבר בידו לאיזה דבר יחוצו הרצועות בינו לבין אצבעותיו, ולא דמי לחציצה שאמרו ביששכר איש כפר ברקאי, דשאני התם דשייך ביה איסור חציצה, ונהי דאתקש נ"כ לעבודה, מ"מ לגבי חציצה חסרה המציאות לפי שאין דבר שצריך שיגע בבשרו בשעת נ"כ עד שיהיה מקום לחוש לחציצה וכו'. ע"ש.

לקדש אשה בטבעת ויש עליה כפפות.

יד. עיין בשו"ת הר צבי (אבן העזר, סימן עט) שנשאל בעובדא שהמקדש שם את טבעת הקידושין על אצבע עם כפפה והביא בשם פתחי תשובה (סי' כ"ז סק"א) שמביא בשם ספר כרם שלמה (לר"ש האס, סי' פ"ו) דיש להקפיד

שלא תהא חציצה בין הטבעת לאצבע, ולכן אם הכלה מלובשת בבתי ידים, צריכה להסיר מיד ימינה. ובספר ערוך השולחן (סי' כ"ז סע' ד') כתב שכל זה אינו לעיכובא אלא להידור וסימן ברכה, דהא אפילו נתן לתוך חיקה או לרשותה מקודשת, כדאיתא בשו"ע (סי' ל' סע' א'). וראיתי לאחד ממחברי זמנינו בעובדא דהוה בקידושין ששם הטבעת על אצבעה כשהוא מעומף בתוך בית יד, ודן המחבר לפקפק בקידושין אלו על פי מה שצידד הרשב"א בשבועות (ל"ט:) דהיכא דמקדש בכלי [אע"פ] שאין בו שוה פרומה, מקודשת. דמזה מוכח דכל דמקדש בכלי דעתו לקדשה בהנאת הקישוט או השימוש בכלי, ולא בעצם השיווי, ולכן כשידה מעומף בתוך בית יד דליכא קישוט, אין כאן קידושין אף על פי שהטבעת שוה פרומה ויותר. ושם האריך לדחות דבריו. וסו"ד כתב, ובודאי שלא מעכב שום חציצה בטבעת הקידושין, והיא מקודשת גמורה תיכף וכו' ע"ש.

וכבר ראיתי בשו"ת אבני אפוד (ח"ב, סימן כ"ז אות ב) שדן בזה ותו"ד, עמ"ש בנדפס אות א' אודות מסירת הטבעת לאשה בעודה בבתי ידיים, הנה הבאתי להקת הפוסקים שנחלקו בזה. והן עתה קבלתי מכתב מידי"ן הרב רפאל סבאן נר"ו מקושטא ובתוכה הודיעני שבתשובת הרא"ש (להרב יצחק אייזיק שור, סימן כו) כתב שצריך שתסיר הבתי ידיים ויש למחות ביד הנוהגות שלא להסיר. והפריז על המדה לומר כיון שע"פ הדין צריך להסירם, אם לא הסירים צריך לחזור ולקדשה כיון דק"ל כ"מ דא"ר ל"ת א"ע ל"מ וכו'. אלא כיון דכבר עשו כמה פעמים הנה להם מה שכבר נעשה עכ"ל. ואין הספר הזה תח"י לראות טעמו דהפריז על המדה. וכמה פעמים עשינו מעשה שלא להסירן וכסברת כמה פוסקים הנו'. ועיין נוה שלום לה' מוהרא"ח בהלכות קידושין (אות לד) שהביא מנהג זה וכתב דלא מצא מקום לחששא זאת וכמו זר יחשב בעיניו י"ש. ואחר ז"ר האיר אל עבר פנינו ספר נהר מצרים להרב רב"ש נר"ו ובחלק חופת התנים דקפ"ג ע"א כתב דהמנהג במצרים להזהיר החתן והכלה שיסירו בתי ידיהם מעל ידם הימנית כדי שהחתן ישים טבעת הקידושין מידו לידה וכו' בלתי דבר חוצץ בין יד ליד, והביאו הר' כר"ש ומ"ש מוהרא"ח ותמה עליו על אשר כתב דכמו זר נחשב, דאתו וכו'.

ואחהמ"ר הפריז על המדה ועבר הגבול, והנה מצד הסוד איני מאנשיה ואשרי העם יודעי. אמנם מצד הדין אמינא ולא מסתפינא דאין דינו עולה יפה דמה דמות יערוך קיחה דקידושין שהוא קנין עם נטילת לולב שנאמר בו לקיחה, דבשלמא אם היה נאמר לשון קיחה באשה שפיר דאז היינו דורשין דבעינן לקיחה תמה, והיה צריך שיקח מיד ליד בשר בבשר. אכן כאן לא נאמר אלא לשון קיחה שהיא קניית דבר. אמו מי שיקנה איזה דבר צריך שיקחנו

איש כפר ברקאי שנענש על שכרך ידיו בשיראי. (וע' תוס' סוכה לו) ולכן מנהג ישראל שלא לקדש בטבעת על בית יד שלה תורה הוא, ואין לשנות. עכ"ל. (ובכ"מ שלמה שם רמז ג"כ עפ"ד הוזהר והרמ"א הנ"ל). וכ"כ בשו"ת פרי השדה ח"א (סי' צג). ובשו"ת שאלת שלום מה"ת (סי' קכד). ע"ש. וכן העלה הרה"ג ר' אהרן בן שמעון בס' נהר מצרים (דקפ"ג ע"ב) שיש להזהר להסיר בתי הידים של החתן והכלה בעת נתינת טבעת הקידושין מידו לידה, שהרי מצות קידושין היא מ"ע, ולבישת בתי ידים באותה שעה הוא כבזיון למצוה, כמ"ש (בפסחים נו) ביששכר איש ברקאי, ובפרט ע"פ הקבלה שיש סוד רם ונשא בנתינת טבעת הקידושין באצבע הכלה, ולכן המנהג פשוט להזהיר להסיר בתי הידים, ומנהג ישראל תורה הוא, וזר זהב מקיף למנהגם. ע"ש"ב. ואף שבשו"ת פני יצחק ח"ב (סי' יא) פקפק על חומרת הכרם שלמה הנ"ל אך סיים, ומ"מ כבר הורה זקן, ויש לחוש לדבריו לכתחלה. ע"ש. וע"ע בשו"ת שמחה לאיש (תאו"ח ס"ס ד) שדוחה דברי הכרם שלמה הנ"ל מכל וכל. ע"ש. אך עינינו הרואות מרבנן קשישאי שהיו מקפידים ע"ז להסיר בתי הידים של הכלה בעת הקידושין. וע' בשו"ת רב פעלים ח"ב (בקונט' סוד ישרים סי' א) שכ' כמה טעמים ע"פ הסוד בדבר נתינת הטבעת באצבע הכלה. ע"ש. (וע' בבא"ח פ"ר שופטים אות ז. ודו"ק). עכ"ל, וע"ש שהרחיב הדיבור לענין חופת נידה.

סוף דבר הכל נשמע דאם השוחט לובש כפפות מסיבת פציעה, לא יבדוק כלל בדיקת פנים באמצעות כפפות. ולענין בדיקת חוץ שרי להשתמש בכפפות אם ראשי אצבעותיו מגולים כדי שיוכל לפרק הסירכות וכו'. ולענין שאר הדברים דקאי עליהו משום מצוה, יש לאסור השימוש בכפפות משום בזיון מצווה. אא"כ מוכחא מילתא דליכא האי טעמא דבזיון. וכל ענין לגופו של ענין. והי"ת יאיר עיני בתורתו אכ"ר.

בירו ממש מבלי שום חציצה? לא ראינו ולא שמענו דבר זה. ולא עוד אלא שהמציא לנו דבר חדש והחמיר בחתן יותא מהכלה מה שלא דברו הפוסקים. והלא ראש המדברים בזה שהוא הרב כרם שלמה לא דיבר באיש כי אם באשה וכמו שהביא דבריו הרב פת"ש. עכ"ל. ועבשו"ת יביע אומר (ח"ב, אבן העזר סימן טז, אות א) שצ"ח להרבנים כרם שלמה האם בתשו' (סי' פו), מה שרצה ללמוד מזה לענין קידושין שלא תהיה חציצה בלבישת בתי ידים בעת קבלת טבעת הקידושין. ע"ש. וע' מ"ש בזה בשו"ת שמחה לאיש (תאו"ח סי' ד, ד"ח ע"ב). ובשו"ת פני יצחק אבולעפיא ח"ב (תאה"ע סי' ח – ט, דס"ד ע"ב והלאה). ובשד"ח (מע' חתן וכלה, סוף סי' כו). ובס' בן איש חי (פ"ר שופטים אות ז). ובשו"ת פרי השדה ח"א (סי' צג). ובשו"ת ויצבור יוסף (סי' ס). ע"ש. וכרנע אינם תח"י. אח"כ ראיתי שהביאם בשו"ת יביע אומר (חלק ה, אבה"ע סימן י אות ג) וז"ל, אולם יש לפקפק בזה שהיא חומרא הבאה לידי קולא, כי בס' כרם שלמה האם בתשו' שבסוה"ס (סי' פו) כ' שיש להקפיד שלא יהא דבר חוצץ בין טבעת הקידושין לידה, כמ"ש הרמ"א באה"ע (סי' קלט ס"ד) שלכתחלה אין לגרש ע"י שיתן הגט לתוך הצרה או מלבושה אלא לתוך ידה ממש, ואתקיש הויה ליציאה. ולכן אם הכלה לובשת בתי ידים צריכה להסירם קודם הקידושין. ע"כ. והוסיף בשו"ת דברי מלכאל ח"ה (סי' רו), כי מה שנהגו לקדש בטבעת מבואר בתיקוני זוהר (ריש תיקון ה) וכ"כ הרמ"א בהגה (ר"ס כז), ויש בזה מעין קשר של הקב"ה עם כנסת ישראל, וכמ"ש בזוהר פ"ר פנחס (דף רל ע"ב), וזהו ענין אמירת פסוק וארשתוך לי לעולם בעת כריכת רצועת תפלין של יד על האצבע, ובתפלין צ"ל על היד ממש בלי שום חציצה, ולכן גם בקידושין שהם מעין קדושת כלל ישראל, צ"ל בלי שום חציצה. וגם י"ל שהקידושין מצוה רבה הם, וכשיש דבר חוצץ הוי בזיון למצוה, כמ"ש בפסחים (נו) על יששכר